

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 6. Sanctus Augustinus nunquam censuit, cogitationes morosas esse dumtaxat peccatum veniale, ut Recentiores eidem falsò imponunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

leg. 6. de Grat. cap. 2. num. 7. ait: *Unde suspicor, in illa propositione hypothetica deesse negationem aliquam, seu verbum negandi, nempe: Et ad Pelagianismum rejicienda est illa sententia, non omnia opera infidelium sunt peccata, & philosophorum virtutes non sunt vitia.* At Vasquez 1. 2. disp. 191. cap. 2. ita recitat illam propositionem: *Omnia opera infidelium sunt peccata &c.* Et in eadem Bullâ non semel editâ Romæ contrâ Janfenium verba illa: *Et ad Pelagianismum &c.* omiſſa sunt. In primis damnata est illa propositio ob censuram, qua Pelagianismi incusabat negantes omnia opera infidelium esse peccata, & illam censuram primitus in Bullis fuisse patet ex iis, quæ antiquitus Romæ editæ sunt, quas etiam Turrianus insignis è Societate Scriptor testatur se legisse; quis audeat dicere, Typographos Romanos propriâ auctoritate ea verba addidisse? Hæc confirmantur ex hac propositione 23. ejusdem Baii, nempe: *Cum Pelagius sentiret, qui textum Apostoli Rom. 2. Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legisunt, faciunt, intelligunt de gentibus fideli gratiam non habentibus.* Quæ quidem propositio vel secundum historicam narrationem accipitur, id est, eos qui ita sentiunt, id asserere, quod itidem Pelagius affirmavit. Et in hoc sensu propositio illa est vera, nec ullâ ratione damnari potest; nam Pelagius ita illa Apostoli verba explicabat in Epistolâ ad Demetriadem cap. 4. Et Patres Byzaceni in lib. de Incarnat. & Grat. cap. 5. recitatâ illâ Pauli sententiâ scribunt: *Quem quidem Apostoli locum hi, qui gratiæ contradicunt, gentibus incredulis assignare conantur.* Quod etiam tradit Augustinus lib. 4. contrâ Jul. cap. 3. §. Unde & illi. Vel eadem assertio accipitur prout censurâ configit eos, qui latidatum textum de infidelibus intelligunt, quasi hæresim Pelagianam eo pacto doceant, & recte ob impudentem censuram, tanquam scandalosa damnatur eadem Baii propositio. Itaque etiam propositio illa 26. ob censuram proscripta fuit, quæ eandem doctrinam cum 23. continet; oppositum enim theſis 26. probari solet ab omnibus ex textu memorato Apostoli Rom. 2. Respondeo secundò, propositiones illas damnari respectivè, & in sensu ab assertoribus intento, ut in fine Bullæ asseritur. Illa propositio 26. damnatur respectivè ad 35. quæ est: *Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est.* Ex quâ necessariò inferitur, omnia opera infidelium esse peccata, & philosophorum virtutes esse vitia, cum illi sint peccatores. Quare meritò damnatur, uti derivata ex hæreticâ doctrinâ rejectâ in Tridentinâ Synodo Sess. 6. can. 7. & ab Augustino, ut contrâ Maldonatum ostendimus cap. 3. §. 4. Respondeo tertio, infideles aliquos actus bonos elicere, ad quos à Deo præmoventur, qui profecto peccata esse non possunt. Tradit hoc disertè Sanctus Doctor cap. 24. de Grat. Christi, ubi recitato illo Scripturæ Sacræ de Assueri mutatione testimonio Hester 15. 11. *Convertit Deus, & transiit indignationem ejus in lenitatem,* cum prius præmississet Assuerum tunc fuisse infidelem, & peccatorem, concludit: *Internâ, atque occultâ, mirabili, ac ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates.* Baius verò nullos actus bonos ex Dei gratiâ ab infidelibus fieri volebat, eò quòd gratiam tantum admitteret Spiritus sancti inhabitantis in animâ, qui cum in infideli non inhabitet, hinc arbitratur, nullum in eodem divina gratiæ auxilium reperiri. Horum testem appello Gabrielem Vasquez 1. 2. disp. 190. cap. 18. n. 184. ubi de opinione Baii in libro de Justitiâ, & virtuti-

bus impiorum cap. 4. & 5. hæc habet: *Non admitteret ille distinctionem gratiæ Spiritus sancti nondum habitantis, qualem concedimus ante remissionem peccatorum, & inhabitantis, qualem dicimus esse post remissionem.* Quæ doctrina est contrâ Tridentinam Synodum, quæ Sess. 14. cap. 4. admittit *Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis.* Ex his patet, Gregorium nostrum Ariminensem in hæthesi cum Michaele Bajo neutiquam convenire. Nam licet in 2. sent. dist. 26. q. 1. art. 1. dicat, omnia opera infidelium esse peccata; attamen art. 3. in resp. ad testimonia Augustini ait: *Si tamen aliquod taliter factum, scilicet debito fine, & aliis debitis, scilicet circumstantiis, reperitur ab infidelibus, dicendum est eos id fecisse non sine speciali adjutorio Dei.* Quod in resp. ad 8. de factio in obstrericibus Ægyptiis pueros Hebræorum occultantibus factum concedit, nempe *Deo specialiter adjuvante.* Quæ etiam ibidem probat Sancti Doctoris testimonio lib. 4. contrâ Jul. cap. 3. Ubi concedit aliqua bona opera in infidelibus ex speciali tamen Dei gratiâ derivata, & admittit in super adjutorium Dei, seu Spiritus sancti nondum inhabitantis, quorum neutrum Baius assererat. Basilium Ponticus 1. p. Relect. de Grat. cap. ultimo pag. 204. ait: *Ponamus enim id, quod probabilis opinio fert, ut dicam in secundâ parte, omnia infidelium opera esse peccata &c.* Quis autem existimet, virum inter Salmanticenses celeberrimum Baii sententiam probabilem duxisse, præsertim cum cap. 15. de ejusdem Baii propositionibus agat? Etenim Ponticus inter Principes hujus sæculi Theologos meritò à doctis quibusque recensetur. Huic doctissimi Patres Carmelitæ Excalceati Salmanticenses honoris gratiâ hocce epitaphium posuere tract. 3. de Scientiâ Dei disp. 10. dub. 8. n. 130. *Quantvis omittere non possimus, magnum illum virum, qui modò dum huic operi insudaremus, maximo omnium dolore, & totius hujus Universitatis, imò & Orbis jacturâ à viris ereptus est, nempe Magistrum Basilium Ponticum Legionensem Augustiniane Familiæ augustissimam prolem, & in hac Academiâ Cathedræ primariæ Sacræ Theologiæ meritissimum moderatorem.* Itaque cum illa propositio, omnia opera infidelium sunt peccata, à nobilissimis Theologis etiam post editam Bullam contrâ Baium defendatur, palam fit in recto sensu posse accipi, à quo procul fuit Baius, undè meritò eadem theſis ab Apostolicâ Sede proscripta fuit. Hæc autem fufius profectus sum, non modò ut ostenderem Summos Pontifices, ac tot Patres, imò ipsam Catholicam Ecclesiam, dum illa verba Apostoli Rom. 14. *Omne quod non est ex fide, peccatum est,* explicant de fido Christianâ, nullâ ratione suffragari damnatâ Baii propositioni, verum etiam ut satis molestam quorundam Recentiorum importunitatem refellerem, quæ crudam illam propositionem absque sensuum, quos plures pati monstravi, distinctione damnatam voluit.

§. VI.

Sanctus Augustinus nunquam censuit, cogitationes morosas esse duntaxat peccatum veniale, ut Recentiores eidem falsò imponunt.

Restaurat tamen accusationem Moraines, & alterius erroris Augustinum reum postulat his verbis: *Præterea lib. 2. cap. 10. contrâ Jul. docet, cogitationes morosas, sive delectationes voluntarias de rebus veneris esse duntaxat peccatum veniale, modò absterse sus in opus, seu malum desiderium, vel illius periculum;*

S. VII.

An Sanctus Augustinus putaverit, baptismum datum sine intentione esse validum?

lum; quæ doctrina ab omnibus catholicis jampridem rejicitur, nec sine scandalo a quoquam obruderetur. Sed respondemus, Augustinum intelligendum esse de delectatione, quæ est sine plenâ advertentiâ malitiæ, vel periculi illius, in quo casu non esse illam peccatum mortale communis Theologorum sententia est, testibus Sancto Thoma q. 15. de malo art. 2. ad 16. Sala 1. 2. tt. 13. disp. 6. sect. 6. & Vasquez 1. 2. disp. 97. cap. 3. At Sanctum Doctorem de delectatione eo modo erumpente locutum fuisse non obscure ex illiusmet verbis cognoscitur: *Quando in talibus, inquit, cogitationibus cum aliqua delectatione remorantur, non quidem decernentes flagitium, sed intentionem mentis non sicut oportet, ne illò incidat, inde avertentes, aut si incidit, inde rapientes.* Cap. 10. cit. Oportet enim mentem, si eas in cogitationes incidit, statim inde avertere, quod si ex defectu plenæ advertentiæ non fiat, (quod sæpè accidit, cum non sit in nostrâ potestate, quid nobis veniat in mentem, sed turpia quandoque irrepant, animumque repentina delectatione titillent,) neutiquam peccatum mortale censetur. Hinc Augustinus consultò addidit *aliquâ delectatione*, ut ejus gravitatem, ac vim ad peccatum mortale causandum non sufficere ostenderet. Porro sensisse Augustinum cogitationes, seu delectationes morosas esse peccatum mortale, patet ex lib. 12. de Trinit. cap. 12. ubi apertè docet, tales delectationes morosas esse peccatum sufficiens ad pertrahendum hominem in æternam damnationem, nisi sacramentali gratiâ culpa remittatur: *Ita dici potest, inquit, in homine uno, si delectationibus illicitis, à quibus se continuo deberet avertere cogitatio, libenter sola passatur, nec facienda decernatur mala, sed tantum suaviter in recordatione teneantur, quasi mulierem sine viro posse damnari, absit hoc credere.* Hæc quippè una persona est, unus homo est, totusque damnabitur, nisi hæc, quæ sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animi talibus oblectandi, solius cogitationis sentiuntur esse peccata, per mediatoris gratiam remittantur. En clarâ, apertamque Sancti Doctoris sententiam, qui si alibi ita locutus fuit, ut & in pravam, & in bonum sensum trahi poterit, cur non ipsum audit Moraines suorum verborum interpretationem, sed ex semel contrâ ipsum conceptâ opinione in erroneum sensum detorquet, ut ejusdem accusandi potentior locum sibi faciat? Tales nos erga aliorum scripta præstare debemus, quales nostris chartis Lectores volumus, nempe candidos, ingenuos, extra odium, ac livorem positos, quive ea, quæ æquivoca fortè excidere, congruis interpretamentis exponunt. Cæterum quantum sanctissimus ille Ecclesiæ Doctor delectationes hæc furtim in animum irrepentes timuerit, atque exhorruerit, ex his precibus, quas in fine præclari illius operis de Trinitate ad Deum profudit, satis abundè intelligitur: *Multa sunt, ait, cogitationes meæ tales, quales nosti, cogitationes hominum, quoniam vana sunt. Dona mihi non eis consentire, & si quando me delectant, eas nihilominus improbare, nec in eis velut dormitando immorari. Nec in tantum valeant apud me, ut aliquid in opera mea procedat ex illis, sed ab eis mea saltem sit tuta sententia, tuta conscientia, te tuente.* Quid est in delectationibus velut dormitando immorari? nisi ex non plenâ advertentiâ immorari, sicuti qui dormitat, non plenè advertit ea, quæ fiunt.

Sed alio rursus errore Augustinum involvit adversarius: *Item dubitavit, inquit, num baptismus sine intentione datus per jocum, & irrisoriè validus sit lib. 7. de baptismo cap. 53. consetque expectandam esse revelationem, antequam talis reb. puzetur.* Ita Moraines ibidem. Non una, sanè fateor, est Theologorum sententia in explicando Augustino, ne videatur à baptismo necessitatem intentionis removisse, quam tamen necessariò requiri & Florentina, & Tridentina Synodus decrevere. Magister Sententiarum 4. dist. 6. dubium fuisse Augustinum concedit. At Sanctus Thomas ibidem in fine distinctionis exponens textum docet, dupliciter posse quempiam irrisoriè baptizare. Vel propter solam objectionem, quam ex illâ exteriori actione capit, non habens interim intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, neque conferendi rem Sacramenti, nempe gratiam, & hoc modo tradit nullum esse baptismum. Vel potest quis ludicrè alterum baptizare, ut intendat quidem facere, quod facit Ecclesia, sed non conferre rem Sacramenti, quod ipse falsum, nullumque arbitratur, & in hoc posteriori sensu ait esse validum baptismum, quare cum nesciamus, quo ex his duobus intentionis modis ludicrè baptizans alterum abluerit, expectanda est, inquit Sanctus Thomas, divina revelatio, ut docet Augustinus. Pater Macedo lib. 4. de Clavibus cap. 9. partis primæ hanc explicationem subscribit, laudans Augustini prudentiam, qui ad eam occultam cogitationem per ludum baptizantis detegendam, Dei unius testimonium, qui cordium scrutator est, necessarium pronunciaverit. Addit ibidem, Recentiores gerere se insolenter, qui Augustinus ob id reprehendunt, uti est Antoninus Moraines in suo Anti-Jansenio iniquissimus, ait, *Augustino auctor, sed non miror, quod cum in eo libro fictus sit auctor, cum personâ decorem deposuit; Bellarminum imitari debuit multo se doctiorem, & meliorem, qui Augustinum intellexit, & vindicavit.* Sed sanè Moraines, qui de necessitate intentionis ministri Augustinum dubitasse dicit, Bellarminum imitatur, qui lib. 1. cap. 28. in sol. 3. arg. Kemnitii scribit, Augustinum de intentionis necessitate dubitasse, addens: *Nunc autem res definita est in duobus generalibus Conciliis Florentino, & Tridentino.* Hæc tamen explicatio mihi probari nullo modo potest. Nam in dubio repeti debet baptismus, ut communis Doctorum sententia tradit ex Concilio Carthaginiensi post conf. Fl. Stilichonis Anno 401. ubi in dubio, an puer barbarus venundatus sit baptizatus, decernitur esse illum baptizandum; expedit enim exponere potiùs Sacramentum periculo nullitatis, quàm hominem periculo damnationis, neque dicunt Patres in eo dubio implorandam divinam revelationem. Porro illud decretum notum fuit Augustino, quo præsentè repetitum est cum cæteris canonibus Synodorum Africanarum sub Aurelio Carthaginiensi habitatum in plenario Concilio Africano anno 419. Igitur non apparente voluntate per ludum baptizantis, iterum est baptismus repetendus. Ita si quis Judæus apud sitos in scenâ nostra sacra irridentes esset baptizatus, ad fidem verò veller accedere, Ecclesia illum baptizaret, nec revelationem expectaret, quâ Judæi olim in scenâ baptizantis intentio innotesceret.